

Zrušení řádu jezuitů a obnovení gymnázia

Valdštejnova smrt znamenala pro jezuitské gymnázium citelnou ránu a radikální odchod studentů i řádových členů. Po třicetileté válce pokračuje gymnázium pod záštitou císaře Ferdinanda III. a opět se daří navýšit počty studujících i řádových jezuitů. Jednou z výsad, které jezuité na koleji měli, bylo trestání svých provinilců, včetně studentů. Kvůli tomu se dostala kolej do sporu s Františkem Arnoštem Šlikem, pánem Vokšického panství. Ten uvrhl do vězení ve Vokšicích dva nerozvážené studenty poetiky, kteří byli při výletu na zřícenině Veliše přistiženi, jak zapalovali objevený střelný prach.

Bohuslav Balbín

Jedna z nejvýznamnějších osobností českého baroka. Člen jezuitského řádu spojený s rekatolizací, pedagog, historik, literát a obhájce českého jazyka. Autor Historie jičínské koleje (psal latinsky).

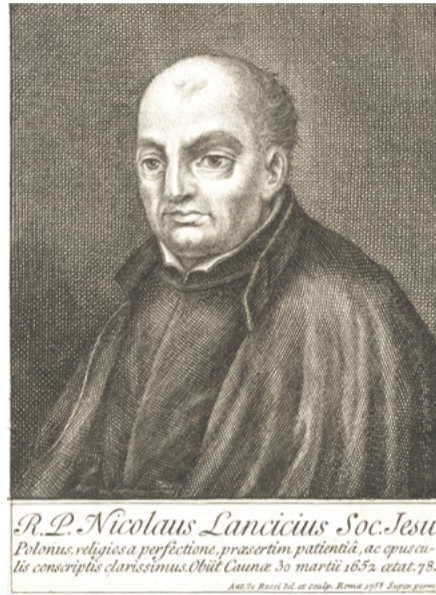
Portrét Bohuslava Balbína od Jana Jiřího Heinsche z roku 1683

Samuel Fritz

Člen jezuitského řádu, v našem prostředí jen málo známý, byl významný český cestovatel, kartograf a jeden z nejuspěšnějších misionářů Tovaryšstva Ježíšova v Jižní Americe. Proslavil se mj. jako autor první podrobné mapy Amazonky.

Busta Samuela Fritze v pravděpodobném rodišti v Trutnově

Lancicius

Mikołaj Łęczycycki, známý spíše pod latinským jménem Lancicius. Polský jezuita a Balbínův učitel, teolog, kněz, spisovatel a mystik, který významně zasáhl do kulturní historie a barokní religiozity našeho města.

Jan Karel Kneis

Po zániku gymnázia není v Jičíně vyšší škola celých 30 let. Zásadní zásluhu na obnovení činnosti gymnázia má jičínský rodák a radní J. K. Kneis.

Po řadě žádostí a osobní intervenci u arcivévody Karla Habsburského se mu podařilo získat souhlas s obnovou činnosti školy.

Škola byla po obnovení šestitřídní: prima, secunda, tertia, kvarta a vyšší ročníky si uchovaly názvy poetika a rétorika. Vyučovacím jazykem byla němčina, ve vyšších ročnících latina. Nedílnou součástí vyučování byla výuka náboženství. Náboženství odpadá na vyšším gymnáziu až od roku 1919-1920.

Hrob J. K. Kneise se nachází na jičínském hřbitově na Novém Městě

Zásadní zlom v dějinách jičínské školy je rok 1773, kdy je papežskou bulou Klimenta XIV. jezuitský řád zrušen. Toto se týkalo i všech jezuitských škol. Jičínská kolej byla proměněna na císařův rozkaz na kasárna. Výuka na jezuitském gymnáziu v Jičíně dočasně zaniká v roce 1777. Jezuitským gymnáziem prošla za více jak 150 let jeho existence celá řada významných osobností, které měly zásadní vliv na vzdělanost, kulturu a vědu nejen v Jičíně, ale i v českých zemích. Zmínujeme pouze některá známá jména, v odborné literatuře bychom jich našli mnohem více.

Joseph Stepling

Česko-německý jezuitský kněz, fyzik, astronom, matematik, meteorolog a pedagog. Jeho jméno je spojeno zejména s Klementinem, kde začal s pravidelnými meteorologickými měřeními v astronomické věži. Měření probíhají do dnešní doby, takže až uslyšíte v rozhlase zprávu, že byla překonána teplota naměřená v Klementinu, budete vědět, kdo má v počátcích měření prsty.

František (Franz) Retz

Působil zde jeden rok jako člen jezuitského řádu. Později se stal 15. nejvyšším jezuitským hodnostářem – generálem řádu.

Pokud jste pozorně četli, narazili jste na pojem POETIKA.

Gymnázium se skládalo z několika tříd. První, nejnižší třídou byla parva (jinak také RUDIMENTA nebo ABC třída). Na ni navazovala první z tzv. gramatikálních tříd principia, ty byly celkem tři: principia, media a tertia (někdy také syntax). Dvě nejvyšší třídy gymnázia pak byly POETIKA a rétorika. Pro zajímavost, věk chlapců při příchodu na gymnázium kolísal mezi 9 až 11 roky.

Napadá vás, proč byl jezuitský řád v 2. polovině 18. století zrušen?

Vedle politických důvodů a nadvlády jezuitů ve školství v celém středoevropském prostoru to mohly být i důvody pedagogické. Jezuitům bylo vytýkáno opomíjení přínosů moderní vědy, absence živých jazyků ve výuce a také pozor: vyučování založené na bezduchem memorování.

Seznam studentů před zrušením školy (SOkA v Jičíně)

